

BELGISCHE SENAAT**ZITTING 1989-1990**

15 FEBRUARI 1990

Voorstel van wet tot wijziging van artikel 31 van de wet van 1 augustus 1985 houdende fiscale en andere bepalingen

(Ingediend door de heer Cerexhe)

TOELICHTING

Het arrest van 2 februari 1989 van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschap (zaak 186/87 Ian William Cowan tegen de Franse Schatkist, *J.T.*, 1989, blz. 496 en *Publikatieblad* E.G. nr. C/62/6 van 11 maart 1989) heeft ongetwijfeld een belangrijke weerslag op de Belgische recht.

De Commissie die belast is met de vergoeding van slachtoffers van gewelddaden, bij de « tribunal de grande instance » te Parijs, had aan het Hof van Justitie een prejudiciële vraag gesteld in het raam van een geschil tussen de Brits onderdaan, de heer Cowan, en de Franse Schatkist over de weigering van deze laatste om de heer Cowan te vergoeden voor het nadeel dat hij als slachtoffer van een gewelddaad geleden had bij het verlaten van een metrostation in Parijs.

De vraag luidde als volgt:

Kan de lidstaat die het non-discriminatiebeginsel vervat in artikel 7 van het E.E.G.-Verdrag, wil toepassen, de toekenning van staatswege van een vergoeding aan slachtoffers van gewelddaden met lichamelijk letsel tot gevolg afhankelijk maken van het feit dat betrokkene onderdaan moet zijn van een land dat met deze lidstaat een wederkerigheidsovereenkomst heeft gesloten?

SENAT DE BELGIQUE**SESSION DE 1989-1990**

15 FEVRIER 1990

Proposition de loi modifiant l'article 31 de la loi du 1er août 1985 portant des mesures fiscales et autres

(Déposée par M. Cerexhe)

DEVELOPPEMENTS

L'arrêt du 2 février 1989 de la Cour de justice des Communautés européennes (affaire 186/87 Ian William Cowan c/Trésor public français, *J.T.*, 1989, p. 496) doit avoir une incidence importante en droit belge.

La Commission d'indemnisation des victimes d'agression du tribunal de grande instance de Paris avait posé à la Cour de justice une question préjudicielle dans le cadre d'un litige opposant un ressortissant britannique, M. Cowan, au Trésor public français à propos du refus de ce dernier de l'indemniser à la suite du préjudice résultant d'une agression violente dont il avait été victime à la sortie d'une station de métro à Paris.

La question était la suivante:

Le principe de non-discrimination figurant à l'article 7 du Traité de la C.E.E. s'oppose-t-il à ce qu'un Etat membre subordonne l'octroi d'une indemnité étatique allouée aux victimes d'agressions ayant entraîné un dommage corporel à la condition d'être ressortissant d'un pays ayant conclu un accord de réciprocité avec cet Etat membre?

Het Hof van Justitie heeft in de eerste plaats de inhoud van het non-discriminatiebeginsel in herrinering gebracht. Het recht op een gelijke behandeling betekent voor het Hof dat degenen die zich in een toestand bevinden die door het gemeenschapsrecht geregeld wordt en de onderdanen van de betrokken lidstaat volledig gelijk behandeld worden. Het non-discriminatiebeginsel sluit dus uit dat een lidstaat de toekenning van een recht afhankelijk maakt van het feit of iemand een verblijfskaart bezit of onderdaan is van een land dat een wederkerigheidsovereenkomst heeft gesloten met die lidstaat.

Voor het Hof is het non-discriminatiebeginsel van toepassing op het gebied van het vrij verrichten van diensten, dat in het bijzonder de vrijheid inhoudt van de begunstigden van die diensten om zich naar een andere lidstaat te begeven om er zonder beperking die diensten te ontvangen.

In die veronderstelling moeten de toeristen beschouwd worden als ontvangers van diensten.

Als wetgever zijn wij verplicht uit dit arrest de conclusie te trekken. In de artikelen 28 tot 43 van de wet van 1 augustus 1985 houdende fiscale en andere maatregelen wordt voorzien in staatshulp voor slachtoffers van opzettelijke gewelddaden. Het slachtoffer moet de Belgische nationaliteit bezitten of, indien het om een vreemdeling gaat, gemachtigd zijn België binnen te komen, er te verblijven of er zich te vestigen voor zover hij, indien hij niet vaderlandloos of vluchteling is, « de nationaliteit bezit van een Staat die in dergelijk geval en op het ogenblik van de gewelddaad een vergoeding zou hebben toegekend aan een Belgisch onderdaan. » Rekening houdend met het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschap van 2 februari 1989 heeft dit wederkerigheidsbeding tot gevolg dat het Belgische wettelijke stelsel, waarbij de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden vergoed worden, strijdig is met het non-discriminatiebeginsel bekrachtigd in het eerste lid van artikel 7 van het E.E.G.-Verdrag. Derhalve stellen wij voor dit wederkerigheidsbeding te doen vervallen.

*
* *

La Cour de justice a tout d'abord rappelé le contenu du principe de non-discrimination. Le droit à l'égalité de traitement implique pour elle une parfaite égalité de traitement entre les personnes se trouvant dans une situation régie par le droit communautaire et les ressortissants de l'Etat membre concerné. Le principe de non-discrimination s'oppose à ce qu'un Etat membre subordonne l'octroi d'un droit à la condition d'être titulaire d'une carte de résident ou d'être ressortissant d'un pays ayant conclu un accord de réciprocité avec cet Etat membre.

Pour la Cour, le principe de non-discrimination s'applique au domaine de la libre prestation des services qui comprend notamment la liberté des destinataires de services de se rendre dans un autre Etat membre pour y bénéficier, sans restriction, de services.

Dans cette hypothèse, les touristes doivent être considérés comme des destinataires de service.

Nous nous devons, en tant que législateur, de tirer les conséquences de cet arrêt. En ces articles 28 à 43, la loi du 1er août 1985 portant des mesures fiscales et autres, prévoit une aide de l'Etat en faveur des victimes d'actes intentionnels de violence. La victime doit être de nationalité belge ou, s'il s'agit d'un étranger, être autorisée à entrer, séjourner ou s'établir en Belgique à la condition, sauf s'il est apatride ou réfugié, qu'il possède « la nationalité d'un Etat qui aurait octroyé, dans une telle hypothèse et au moment de l'acte de violence, une indemnisation au citoyen belge ». Compte tenu de l'arrêt de la Cour de justice des Communautés européennes du 2 février 1989, cette clause de réciprocité a pour effet de placer le régime légal belge d'indemnisation des victimes d'actes intentionnels de violence en contradiction par rapport au principe de non-discrimination consacré par le premier alinéa de l'article 7 du Traité C.E.E. Aussi proposons-nous la suppression de cette clause de réciprocité.

E. CEREXHE.

*
* *

VOORSTEL VAN WET

Enig artikel

In artikel 31, § 1, 2°, van de wet van 1 augustus 1985 houdende fiscale en andere bepalingen vervalt het zinsdeel « in laatstgenoemde geval voor zover hij, indien hij niet vaderlandloos of vluchteling is, de nationaliteit bezit van een Staat die in dergelijk geval en op het ogenblik van de gewelddaad een vergoeding zou hebben toegekend aan een Belgische onderdaan. »

PROPOSITION DE LOI

Article unique

A l'article 31, § 1er, 2°, de la loi du 1er août 1985 portant des mesures fiscales et autres, le membre de phrase : « pour autant, dans ce dernier cas, si elle n'est pas apatride ou réfugiée, qu'elle ait la nationalité d'un Etat qui aurait octroyé, dans une telle hypothèse et au moment de l'acte de violence, une indemnisation au citoyen belge » est supprimé.

E. CEREXHE.

SENAT DE BELGIQUE

Session de 1990 - 1991

12 juin 1991

Proposition de loi
modifiant l'article 31 de la loi du 1er août 1985
portant des mesures fiscales et autres.

AMENDEMENTS
PRESENTES PAR LE GOUVERNEMENT

BELGISCHE SENAAT

Zitting 1990 - 1991

12 juni 1991

Voorstel van wet
tot wijziging van artikel 31 van wet van 1 augustus
1985 houdende fiscale en andere bepalingen.

AMENDEMENTEN
VAN DE REGERING

Intitulé

Remplacer l'intitulé par :

"Proposition de loi modifiant les articles 31 et 34 de la loi du 1er août 1985 portant des mesures fiscales et autres".

Article 2

Ajouter un article 2 rédigé comme suit :

"L'article 34, §2, alinéa 3, de la même loi est complété comme suit :

"Elle pourra également être présentée si l'auteur demeure inconnu à l'expiration d'un délai de deux ans prenant cours à la date de la constitution de partie civile."

Article 3

Ajouter un article 3 rédigé comme suit :

"La présente loi entre en vigueur la jour de sa publication au Moniteur belge".

Justification

Situation légale actuelle

Malgré tous les efforts du parquet et des juges d'instruction, il arrive assez souvent que l'auteur de l'acte intentionnel de violence demeure inconnu.

Aux termes de l'actuel article 34, §2, alinéa 3, la victime ne peut toutefois présenter la requête qu'après qu'il aura été statué sur l'action publique par une décision judiciaire passée en force de chose jugée ou, si l'auteur de l'acte ne peut être poursuivi ou condamné, qu'après la décision de la juridiction d'instruction.

Par conséquent, lorsque l'auteur demeure inconnu pendant un long laps de temps et que l'enquête n'est pas close parce que les recherches sont encore en cours à défaut de décision de la juridiction de jugement ou de la juridiction d'instruction, la victime ne peut adresser de demande d'aide à la commission. En cas d'urgence, la victime ou ses ayants droit peuvent toutefois demander une aide provisionnelle, dont le montant ne peut excéder 200.000 F.

Objectif du Gouvernement

Le Gouvernement vise à améliorer le sort des victimes d'actes intentionnels de violence commis par un auteur demeuré inconnu en permettant à la victime ou à ses ayants droit de présenter une requête d'aide à la commission à l'expiration d'un délai de deux ans prenant cours à la date de la constitution de partie civile.

Il est en effet toujours possible de se constituer partie civile contre X, ce qui offre l'avantage de donner une date certaine au moment où le délai précité commence à courir. Durant ce délai, la victime peut naturellement, comme le prévoit déjà la loi actuelle, demander une aide provisionnelle.

La commission demandera, conformément à l'article 34, §4, de la même loi, des renseignements au procureur général près la Cour d'appel ou à l'auditeur général près la Cour militaire, sur la base desquels il sera établi avec la plus grande certitude possible si un acte intentionnel de violence a été commis et si le requérant en a été la victime.

Application dans le temps

La modification apportée à la loi du 1er août, dont l'objectif est d'assouplir une condition de recevabilité, sera d'application à partir de l'entrée en vigueur de ladite loi, soit le 6 août 1985. Ceci signifie que les victimes d'actes intentionnels de violence commis après cette date par un auteur demeuré inconnu, pourront obtenir une aide si leur demande satisfait aux conditions légales.

Opschrift

Het opschrift vervangen door :

"Voorstel van wet tot wijziging van de artikelen 31 en 34 van de wet van 1 augustus 1985 houdende fiscale en andere bepalingen"

Artikel 2

Een artikel 2 toevoegen, luidend als volgt :

"Artikel 34, § 2, derde lid, van dezelfde wet wordt aangevuld als volgt :

"Het mag eveneens worden ingediend indien de dader onbekend blijft nadat een termijn van twee jaar is verlopen na de datum van de burgerlijke partijstelling."

Artikel 3

Een artikel 3 toevoegen, luidend als volgt :

"Deze wet treedt in werking de dag waarop zij in het Belgisch Staatsblad wordt bekendgemaakt"

VERANTWOORDING

Huidige wettelijke toestand

Ondanks alle inspanningen van het parket en de onderzoeksrechters valt het vrij vaak voor dat de dader van de opzettelijke gewelddaad onbekend blijft.

Luidens de huidige tekst van artikel 34, § 2, derde lid, mag het slachtoffer zijn verzoekschrift slechts indienen nadat door een in kracht van gewijsde gegane rechterlijke beslissing uitspraak is gedaan over de strafvordering, of, indien de dader niet kan worden vervolgd of veroordeeld, na de beslissing van het onderzoeksgerecht.

Bijgevolg mag het slachtoffer geen aanvraag om hulp indienen bij de commissie voor hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden wanneer de dader gedurende lange tijd onbekend blijft en het onderzoek niet wordt afgesloten omdat de opsporing nog aan de gang is en het onderzoeksgerecht of vonnisgerecht nog geen beslissing heeft gewezen.

Het slachtoffer of zijn rechthebbenden mogen wel om een voorschot verzoeken, in spoedeisende gevallen. Dit voorschot bedraagt maximaal 200.000 fr.

Doelstelling van de Regering

De Regering beoogt het lot te verbeteren van de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden die door een onbekend gebleven dader zijn gepleegd, door het slachtoffer of zijn rechthebbenden toe te laten een verzoekschrift tot het bekomen van hulp bij de commissie in te dienen nadat twee jaar zijn verlopen na de datum van de burgerlijke partijstelling.

De burgerlijke partijstelling is immers steeds mogelijk tegen onbekenden. Zij biedt het voordeel een vaste datum te hebben vanaf welke de termijn van twee jaar begint te lopen. Tijdens die termijn mag het slachtoffer uiteraard een voorschot vragen, zoals dat thans reeds door de wet wordt bepaald.

De commissie zal overeenkomstig art. 34, § 4 van dezelfde wet aan de procureur-generaal bij het hof van beroep of aan de auditeur-generaal bij het Militair Gerechtshof inlichtingen vragen, op grond waarvan met de grootst mogelijke zekerheid zal worden uitgemaakt of er een gewelddaad is geweest, met opzettelijke aard, en of de verzoeker daarvan slachtoffer is.

Toepassing in de tijd

Deze wijziging aan de wet van 1 augustus 1985, die neerkomt op een versoepeling van een ontvankelijkheidsvereiste, zal van toepassing zijn vanaf de inwerkingtreding van die wet, zijnde 6 augustus 1985. Dit betekent dat slachtoffers van opzettelijke gewelddaden gepleegd na die datum door een onbekend gebleven dader, hulp zullen krijgen indien hun verzoek aan de wettelijke voorwaarden voldoet.

Le Vice-Premier Ministre et
Ministre de la Justice,

De Vice-Eerste Minister en
Minister van Justitie,

M. WATHELET.